

K O Z O N I U S

K. MYKOŁA KARPAWICIAS

*Unt gaylinga atprowijma Lagraba už tus Abywa-
telius, kuryi dyino pasykielima musu Ziames Wyl-
niuw, tapogi yr gindamy neprietelus sawa ziwata
atwožnia už walnašty yr sawa ziamy pabengi*

BAZNICIO S. JONA

S A K I T A S

WYLNIUW DYINO 20. KARWELA, 1794.

O yfz prisakima Rodos Lituwu Ziamys i Druka

P A D U W T A S

W Y L N I U W

Drukarnie Kunygu Bazylionu.

I S Z R A S Z A S
ISZ PROTOKULA KOŽNOSDYINOS DARBU RODOS ŽILMES
LYITUWOS.

*Diejosi Wylniuw unt Suserynkima
dyino dwydesimto Karwela, Tuk-
fianty, Septinyszymta, Dewinesde-
szimty, Kietwirtusy Metusy.*

Roda flołayka wdzięczna procia J. Kuni: Mykoła Karpa-
wicias Tawarciaws fawa garliwia unt Solenna už numy-
rufius unt waynos Zalnierius Abywatelus pagraba sakuncia,
Toki ano garbinga darba Kozoniaws tujaws yszdrukawoty,
yr anu wyfusy Wayfkusy idant Kamendota, Wajewadztwu-
sy yr Pawietusy Kamysyias Pariedkas Ciwilno-Wayfk: Pera-
pios ysz Ambonu, Miestusy Magiltrota giwentojams, Wal-
scionyms idant psakitu yr parfkaytitu prisaka.

Tap kap Protokuli.

*Juzaps Narbutts Se-
kretorius Rodos.*

Skaytiaw Ignots Linkiewicia.

Dixerunt unusquisque ad proximum suum: erigamus dejectionem populi nostri, & pugnemus pro populo nostro, & pro sanctis nostris, & congregatus est conventus, ut essent parati ad praelium, ut orarent & peterent a Domino misericordiam. 1. Mach: 3.

Kalbieja kožnas artymuw sawa: pakielkiem apwersta žiame musa, muŝkiemies už musa žnonis, yr už szwētulius musa. Yr fuserinka i Roda, idant wysy butu gatawy unt waynos, idant melŝusy yr prasitt fusemileima Dyiwa. 1. Machab: 3.

Giwentoja! Krykšcionis!

Tasa pagrabs wergsmings, kuri dief umžyna atmy-nima wysubrungiawŝia tarp Abywateleu atprowiniejem už dulas atwožniu Rycioriu, yr giwentoju pri paratawoima musu žiames pawlusiuju, kap par meyle wieros pabudyn mus melŝtys yr prasity mitafirdistys Dyiwa už anus; tap par meyle wyinas žiames brolistes primusyi, idant szłowindamy unt umžiu anu atwoga yr cnata, patis dief musu pažitka wysudydziawŝioja zinotumem yr mokietumem, kap reyk mums numyrty dief apginyma žiames musu.

Pralyija Abywateleu krawja mecius neprietelaws unt placiaus garbies, ale anyi sawa atwogu yr krawju pakieli mus wyŝus yŝz prapuwlyma. Atwožnia dieja sawa giwenyma dief atolijma biawrios newales, ale sawa ŝmerciu atgiwyna muŝu žiamy, yr parody mums, jog anyms brungiasny buwa wałnaŝtys žiames, nekap giwenyms. Werki ŝaba dydela po ŝmercia anu, wysa gimyny yr prietela, ale wiet nepamažu werki yŝz linksmibes wysa musu žiame, kad jaw wyŝy yŝzwidom wałna muŝu Stolicia, yr mus wyŝus wałnus nu pleszytoju yr razbayniku! Pamyslikiet tykta kokio buwa neŝciesliwaŝtie dabarcium musu žiamy, yŝz kurios pati tikta wy-

A 2

sa-

sagalinti rąka Dyiwa mus teykies ifztraukty par atwoga n. regieta Rycioriu? ale wiel koki yr wdzięcznasty mes wysypawiny esma tyms wysumilawsyms brołams mufu, kuryi krawja fawa pralyija dieł mufa paratawoima?

Ciefusy Machabeczyku buwa Zmonis Izraelaus akrunia mucity nu Antiocha, ale ne buwa tap, kap mufu žiame Lynku mufu akify supleszita yfznaykinta, yr prispawsta! Tyn Kningosy Szwėtosy skaytom: jog unsa garliws ape wałnasty fawa žiames Matatiošius, rawdoja yr werki unt dyinos fawa untgimyma, regiedams Stolicy Ponistes rąkosy neprietelu, giwentojus i newaly paimtus, škarbus ifzpuštius par neprietelus yr zdrayces tos pacios žiames, Jawnykaycius, Kawalerius wysugražiawšius be ginkła, be turta, Motinas, Dukteris, Seseris, yr wyfas moteris sufzpetnitas, prispauptas, unt biauriu darbiu pašlugu, fzipiegawoimu, zdrodu, yr unt prapuldyima fawa žiames apwerštas; pakolgi tokio (kalbieja) nefzłowio busiu giws, idant weyzieciu unt prapultyis musu žiames? Ah bieda mun jog gimiaw idant weyzieciu unt werkunciu žmoniu muna! Szita faka, fzwęti-bes musu, Bažnicias yr anu wyresnyija ira pagardity yr unt yfznaykinyma garbies Dyiwa par zdrodas yr necnatas apweršty! Szita škarba, bagotištes, yr brungi turta žiames mufu ifzrabawoty, yfzpuštyty yr yfzweszty! Szita giwentoja wysiucnatliwawšyia gaudity numufy, kaliniety, iż yfzweszty! Kurfa sufieds mus ne pakrywdija? kas mus ne nupleži yr ne ifzfidyia? *Que gens non hereditavit regnum ejus, & non obtinuit spolia ejus?* Rodomis mufu kierawoja neprietela, Seymus mufa neprietelus unt prapultyis mufu werty, gadnastys yr wiresnibe dawy neprietelus zdraycioms wyfu nepaczciwyifysms, Suda mufu tap sudyia, kap neprietelus lyipy, wyfur neprietelus tokias prowas stanawyia, kokias norieja! yr diełto brungi wałnastys tyn pradieja eyty, kur trauki łokomštas, meyle žiames pašepyznyia noriedama yfzfyaukftinty par neprietelius! tokiemi łayki kasgi gał buty miłus? *Vae mihi, ut quid natus sum videre contritionem populi mei!* Szita (šzauki werkdamš unsa Izraela cnatliws žmo-

zmogus) ławka mufa karmity musy neprietelu, duwna mufu kruwynu prakaytu par brolus mufa uszdyrpta yr furingta, nu burnos attrauk mufu nupleszitoja, puyki žiamy yr łaukus apguly biawry rabownika, idant walnafty mums atimtu yr yfznaykintu! Ta Poniste puyki palika szpetnioy newalo: *Quæ erat libera, nunc facta ancilla!* Pakolgi tap funki wefty giwenyma? *Quæ adhuc nobis vivere?* Tap kalbie-dams Szwełas Zmogus yfz desperczyas parpleszi sawa dra-bużius! Źauki sawa Sunus yr prietelus cnatliwus: diel meyles kuryi pacziwyi esaty, rinkieties pas muni! ratawokiem mufu žiamy! Szoka Suna garliwy, fuserinka giwentoja pacziwy, Źauki po ciela žiamy: Ey kas mili tiwyfzky, krawji sawa. giwenyma yr walnafty! eykiet, turiekieties su mumis. *Qui zelum habet legis, exeat post me!* Jemiesy wyfy už ginkła, padary roda, yfzgubyia zdraycius, pargaleja neprietelu, apfaki yr paftanawyia walnafty žiames, o Dyiwa sufemileima su werksmu prasidamy, numety nu sawyis junga funkibes Antiocha, kursa yfz desperacyas neściesliwa myrdams prifepazina, kap nesprawiedliwa žiamy Izraelaus apfunkina.

Giwentoja cnatliwi cia dabarcuiw efanty wys tata bu-wa paweykŹas mufu Źona! ar reykcia priduwty kã daw-giaws tam psgrabuw, kuri Źedyina atprowyiem prasidamy susymileima Dywa unt tu Wiru, kuryi krawja sawa dabarcuiw muszdamyis praliyia, kurymys usz atwoga yr cnata die-kawojem? Mufa tata, mufa usz tykra Kningas Szwełas roda Źona newales, to newalo ŹroŹnio dawy mums Dyiws nawji Gedeona, nawji MakabeuŹa! kurŹa prakalbieja i mus: Ey kas tur cnata, krawji Linku yr pacziwafty, łacikieties su munimi, o ifzeyŹma yfz newales. Prakalbieja tap nu Dyi-wa mums duwts TADEUSZAS KOŚCIUSZKA, yr tujaws praŹzuka nu wyina kraŹzta lik untra mufu žiames wyfy giwento-ja yfz prapultyis dugna: gatawokiemes unt waynos, musz-kiemies už brolus mufu, melŹkiemies yr sufemileima Dyi-wa praŹkiem: *Dixerunt &c.* Sufzuka unt cielos žiamas yfz dungaus mums duwta wyfuwirawŹioi WayŹka, wyfu gatwa:
Brola!

Brola! Giwiantoja! Suna! Artoja! Gaspadora! žmonis w nos žiamės eykiet turiekietis sumuni diel apginima Prowu, walnaštys yr žmogiftes nutrotitas: *O filii dote animas uestras, pro testamento Patrum uestrorum.* Tujaws kap anyi Izraelita yfz newales Madianitu yfzwefty par Gedeona szawki: Mecius Dyiwa yr Mecius Gedeona tegu bus giws: *Gladius Domini & Gladius Gedeonis*; tap žmonis cielos žiamės sufzuka: *Mecius Dyiwa yr Mecius Kasciuszkas!* Tami patemi ļayki szokosy atwoga Rycoriu, garliwafty giwentuju, mace žmoniu, ginkla artoju gaspadoriu, afzaras linkšmas wyfu, eyn, nefz sawawa giwenyma! Iyi sawa krawju, pražun wyiny, idant butu walni untry! Łauža nieprietelus, naykin unfzpułtojus, gian yfz žiamys wałnos tyroniu newalnikus! Diwojes ųwiets! Lynka atsymayna, žun zdrayces, atwoga atgim, o wysy szauk mełzdamijs pri Dyiwa, idant Unsa kak tą darba ųciesliwa pradieja, tap yr pabęktu cudawna yfz miłafirdifty sawa Szwętos: *& congregatus est conventus &c.*

Prifeweyziekiem tykta ar ne tap ira sumumis, kap ape Izraelu skaytom Knigofy Machabeyczyku? tap ira giwentuja cnatliwy! nu umziu tap dedas unt ųwieta. Biaury aby czaja, bezbažnifty, pasyleydym, negiery nora, pyfznastys, begieda, pagardyims prowu Dyiwa yr naturas, wyfumet gubija Karaliftes, Wayna, newaly, tyroniste, sunkus pryspau dym wyfumet buwa diel pakaroima piktu yr nedboimciu ape ųciefty žiamės sawa. Pargaleima kitrybe, abluda, zdroda, meła, yr begieda buwa ųpasaba diel pajemyma i newaly Ponistiu pasyleydziumfju par žiamy macniasny, ale maž tutinty razuma yr gierybes. Koro Pons Dyiws wyinus par Untrus. Łauk wyinok ciefa parznocijma, kuremy pajunt atwoga, o sunkiby newales prispawsta yilzka ųaldziawfys diel Žiamionu wałnaštys. Tap buwa kitakarta su kitomis karaliftomis. Tap ira ųžędyina su musu žiamy, o kad jaw sawa miłafirdyftys rąka wysur musu darbams paduwd, su koki uwerksmu pakutawodamy su paprowu abyczaju tą rąka Tiewa musu wyłagalincia reyk pabuciuwty, pry to patyis pagraba Rycoriu unt placiaus ufz Tiewyfszki numyruųu pa žiftam

am gieradieisty Dyiwa, jog dawy atwoga ściesliwa yr
 natliwa dufzioms toms, kurios idant sawe žiamionyms pa-
 yktu wałnasty, su achwatu eydamy unt meciaus nepriete-
 i giwenyma sawa pabyngi! Toms tada dufioms cnatliwoms
 zedyina padiekawojem: pyrmiaus prasidamy Dyiwa idant
 fufmiletum unt umžiu unt anu. Potam prasidamy giwentoju
 mufu žiames, idant wardus anu garbintu wysumet dieł garbies
 yr prikłoda. O dabarcuiw pri Szwętu Małdu už dufias nu-
 myrusiuju yr užmufztuju Zalnieriu Wynliuw yr unt pyrmu-
 ju bataliu szłowingu prasidamy sufemileima Pona Dyiwa,
 weyziekiem kap anu tas darbs ira gadnus dideley, idant yr
 mes, ja reykałaus mufu žiamy, gatawy butumem numyrty.

Negal buty dydesny pašluga dieł sawa Tiewyżkis,
 kap smertis tun atwožniu Zalnieriu. Uwoga pyrma.

Negal buty brungiesny garbie yr szłowy dieł anu, kap
 smertis anu atwožnas už sawa Tiewyżki. Uwoga untra.

Pone Dyiwy! kurfa pagrązina unt didelu darbu atwo-
 ga Sunuju Lynku, sufemiledams unt dufiu ufzmufztuju Ry-
 coriu, duwk mums pazitka dukawna tap yfz uwožoima di-
 delos anu pryšlugas dieł mufu žiamcs, kapo anu užfluzitas
 garbies yr szłowes umzinos, par pricina Motinas Dyiwa Ma-
 ryos Pannos.

P Y R M A D A L Y S.

Didelis yr macnus ir Dyiws wysumet yr wysur; ale unt
 waynu wysu strofzniawsy macy sawa duwd žmonyms
 pazintyy, o juk tokius znokus sawa Majestota zwyczaynia
 unt waynu dary: Kap śwecii Rasztas Szwętas: *Dominus
 fortis & potens in pralio.* Tyn unsa pats firdis žmoniu rą-
 kosy sawa turiedams, patsa wysiemis kierawo yr wałda:
 unt wyinu met stroka; untryms duwd atwoga; tyn unsa
 tunkia atem siła maenymy; o paštypryn łaba słabes yr ma-
 zas, tyn unsa wyinu pagrąžoimu, wyinu paštrosijmu, wyi-
 nu wiejaus paputymu nepargaletus Pulkus yszgaynio; o
 wysuflabiawsyis joms rąkoms daduwd siłos, pramyslijma,
 atwogas pargaleima. Tasa Dyiws rodas žmoniu yr pramy-
 flus

fus Wadziu wayfka, kad nor unt nefzłowes yr yszjuwki-
ma apwert! Unt waynu dydela tunkie ne tap stojas, kap
zmonis mysly yr stanawy; ale tap, kap Dyiwis parznocija
yr pafanawyja. Jus tada cnatliwi Abywatela Zalnieria, jus
apgintoja musu žiames brungi, kad giwenyma fawa yr kra-
wij unt placiaws diel apginyma žiames yr wałnastys su
achatu neszat, atminkiet, jog wysupyrmaus pawiny esat
czyfto sumnienie yr nekalto dufie prafty pamacy Dyiwa!
Zmonis swawalny i respuftny pyrmyja wysumet yfz way-
nos yfzbiegs. Zmonis pyfzny, buntawnika, pyrmiawsia wy-
sumet placi su giedu apleyd. Zalnierius rabawninks yr
plefzitos yfzbiegs nedaturies niekada unt waynos, oafza-
ras nekalta pakriwditu gawdity lubyi patemy bieгимy, i-
dant neturiety ne patiekas yfz giwenyma, ne szłowes yfz
fmercia nepuykia. Tyi tada szacawny Abywatela, kuryi
atwoźnia unt placiaws krawij fawa pri pafkielyma musu
žiames pyrmaus mufzdamyis praktyja, wysudydziawsy pry-
fluga padary mums wysyms yr diel fawa atwogas, yr diel
tokia ciesa, kuremi anyi muos ratawoja.

I.

Cnatliwa meyly Tiëwyszkis turieja anus unt placiaws,
atwoga anu lyipy muftztyis lik pafkutynias dwases giwe-
nyma, wyinibe su Dyiwu giaros sumnenys rody anyms jog
fmertis nestrofnas, ale owfzem milus yr garbinks ira už
fawa žiamy, kokigi pryfluga dydesny tyi Abywatela gale-
je diel fawa žiamys padarity? Negał buty wayna idunt
eynantyija unt waynos neżutu, ale tasa, kursa atwoźnia
žun, uždyng tus, kuryi muftu prapulty be ans, kad unsa
yfz placiaws atsytrawktu fawi ratawodams; prapuwli uns
ale pyrmu pražudy neprietelu, kursa jaw giwyifiams neifz-
kadis, o defimtu fawimi uždyngi, kuryi par ano pebiegima
muftu pražuty. Eynat unt waynos Abywatela Zalnieria,
biegat po kariunas wałnastys ginty milausy žiamy, ką tu-
ret brungiausy už giwenyma fawa yr krawij, kuri diel pa-
flugas fawa žiamys achatnia afterawojet? Toki apiera pa-
dieja tyi Zalniera, kuryi cia Wyniuw, kuryi pas Nemencian
yr

yr pas Palonius giwenyma sawa garbinga pabengi, o koki anyms musu žiamy pavinna wdzięcznaſty, už tą paſtuga wysudydziawsy! Anu giwenyms nutrotis uždyngi tukſtuntti Brolu nu prapultis! Par anu ſmerti wysy ſawka tys buwa apkloty kunas neprietelaus! kad anu honors, pacziwaſty yr meily Tiewiſzkis nebutu apturieuſi placiaws, kap didela dawg butu krawja yſzlyita kap Afabu yſz anu prycinas butu prapuwjuſiu, kad begiedas yſz placiaws butu pabiegij? Tap ir Abywatela Zalniera! tasa, kurs bieg iſz placiaus, ira kałts ſmercia tu, kurij žun unt placiaws! tokia, kuris pamet wyita placiaws, yſzduwd unt ſmercia tukſtantis žmoniu, ſuwadzis wysa pariedka wysumądriausiuju Wiresniuju wayſka: pražuda ciela batalia sawa pabiegimu, uns ira kałts ſmercia tu wysu, kuryi po ano pabiegima žun, toksa par prowas trotyi ſzłowe, gadnaſty yr giwenyma, newerts ira tos žiamys, tos wałnaſtys: Motinas tokiu Sunu yſzsežadieja, Pacias talinos nu tokiu wiru, Paneles už ſtrofzna biawribe turieje Greku poniſtie, kad kuri prižadieja už to eyty, kursa yſz placiaws begiedos pabiega, o jus cnatliwas duſias, kurios palikot unt placiaws, daturiejot wieras sawa Tiewyſzka yr meily sawa Brolams; diekawojums Tiewiſzki, jusu Pacias yr waykus em i sawa apieka yr apweyzda, jusa wardus i Rolas Pulka su garby už raſis, o jusa atmynyma dieł paſtugas Hiftorios yr Kronikos Lynku bus yſzrožitas! Jus tapogi giwentoja ſodzionis Bro-la musu, artoja cnatliwyi, kuryi giwenima sawa padiejot yr pabengiet ziwata pry Paloniu, ar galejot dydesny priſtuga padarity sawa Tiewiſzkiey. Paſzauki jus Abywatela: Brola ratawokiemies nu bezbažniu Maſkolu, ku sa degin, rabawo yr puſtyi, ſzokieti wysy yſz jusu numu achatnia unt balsa Brolu dieł ratawoima sawa Tiewiſzkis, o tuwmi giałž u, kuriuwmi duwna uždviuojot dieł sawa žiames, atwažnia muſzot neprietelus: pralyijot krawij jusu unt batalios už wałnaſty yr Tiewyſzki, o tą žiamy miła, kurę likſolayki prakaytu sawa procys krapiot, dabarciuw własnu krawju pakrapiot dieł ſpginyma. Stojoties atwožnia, yr

B

ne-

nepasygorfzjotnu tu, kuri begiedas pabiega ysz placiaws, kuri nu kijk metu em zapłota diel to, idant stotus už sawa žiamy, wynokiu nešłowy sawa jus apleydy, yszdawy jus unt prapultyis ratawodamy sawa nikkzemna žiwata biega ysz placiaws. Jus dusias nekałtas, jus szwėtas mey-les Tiewyfkis apieras, jus uždyingiet tus, kuri dabar wiel eyt atwožnia mušty łupiežcius musu! Jusu garbie bus Knigos musu žiames, jusu kraws pralyits atnešz waykams wałnašty špakayny, jusu atwoga, cnata, wiernašty, pacziwaštys tap bus garbinta, kap begieda tun, kuri pyrmyja ysz placiaws pabiega, wieczno nešłowie yr prakieykimy palyks. Toki tay ira tap dydely pašługa Tiewyfszki numyrusiuju unt placiaws šłowes Rycoriu diel anu štypria daturieima; o ką fakity kad uwožosma unt šayka, kokiemy anyi šayki mus ratawoja?

II.

Dydely yr nepririnkta buwa pašługa diel Izraelaus Marchauefza yr Esteros, kad anyi sawa štoroniu yr prociu paratawoja Židus, kuris jaw buwa prisakita yszpiawty, o Amona akrutna, kursa norieje Židus yszgubity, pakory. Padabnia yr mums ta historia ja nešłuzij! Juk jaw tas paweykšlas musu šayka nešciesliwa gatwoms Machiawelu lukciu, bedušzniku unt anu paciu prapuwlyma šaba ir padabnus! Yszgirsty potam parodys šayks ba jaw yrroda to akrutna pařtanawijma, ką norieje su mumis padarity! Jaw kožna Dyina gieraus yszšykłausyniejom, koki muka buwa apmislita diel Warszawas, kap negadnia yr nemilaširdinga norieja musu gatwas pražudity Wylniuw. Akrutnika yr Tyronis yszmyslyja jog musu žiamy nor buty Jakubinas, kuriu mes nezinom: Kitribe untmety jog mes yszmyslijem nawjas prowas yr cieła šwieta norem sumayšity yr apweršty, yr diel to myslyja pražudity cnatliwa musu yr nieka nekałta žiamy. Apšłowyja prišz cieła Europa jog diel to nedaturieja sawa przyžadieima yr prisyigas yr diel to dawgiaws užjemy žiamys, gwałta dary, šupa linku žiamy. diel tos pacios priežinas su zdrayciomis fusekalbieyi myslyja daw-

dawgiel krawja pralyity, yr wysam świetuw pasakity jog diel to linkus muža, jog anyi norieja buty Jakubinas yr wysas Poniftes sumayfzity. Yr kad, Pone Dyrwy ratawok! byn dwy dyiny dar butumom ławkij yr sawyis neratawojey, kap daug afabu nekaltu szpotny sądota butu užmu-fzij, bagotiftes yšzplefzij, wałnafty musu pražudyi. O gar-bies umžinos gadna atwoga tu, kuryi pyrmy eja unt smer-cia, idant mus paratawotu nu smercia. Jaw buwa prisega-tawojey mus piawty, jaw kibitkas buwa gatawas wefzty mus i Sybiria yr Kazanka, jaw tikta kławfies kumet pa-zwalita bus mus žudity.

Pati apweyzda Dyiwa kierawoje szirdiemis musu Zal-nieriu, kuryi paratawoje musu žiamy! Patsa Dyiws dawy atwožnius Wirus, kuryi pasefkubyna attolinty tą nešciefty! Patyis Dyiwa tas darbs buwa, o dabareiuw uwožokiet, ko-ki apiera tyi dawy, kuryi tokiemi nešciesliwamy fayki mus ratawodamy giwenyma nutrotija? Arba wiel yr tu koki prišluga, kuryi neprietelus palykufius gindamy unt placiaus atwožnia sufžłowy numyry. Pasykory pyfznus Amons unt tą kartuwiu, kurias cnatliwymys yr paczciwymys gatawoja, ipuwli i newali tyi, kuryi nekaltus yr wałnus Abywatelus myslyja kalinie turiety. Nutrotyja wysas sawa gieribies tyi, kuryi norieje nekaltu žmoniu majėtnastis yšzpleszty, yšzrabawoty. Susemileje Pons Dyiws unt žmoniu sawa, pakaroja mus miłafirdinga, yr wiel pasygayleje yšz sawa miłafirdistys musu biedos! O koki taw Pone diekawoima at-duwty esam pawiny! Tu Pone Dyiwy tu tikta mums esy patieku, yr nadzieju. Tu Pony parleydi unt musa smutku, yr wiel patiefzij! Tu koroj yr wiel pri sawyis prigłaudi? Zalnieria cnatliwy Abywatela, weyziekiet kamy galet tu-riety nadzieja? Pons Dyiws ir su mumis yr su musu darbu ratawoima sawa žiames! Dyiws giars ira su giaru musu sumnenny, padies mums wajawoty su rabawnikas, necnato-mis! Turiekiet yr jus toki atwoga, toki szirdy, koki buwa tu wiru, kuryi unt placiaws su didely szłowy sawa žiwata pabengi. Anu smertis dydely padary pašluga diel musu

B 2

žia-

ziames; ale wiel yr aryms umżyna garby yr szłowy at-
neszi yr apturiejā. Uwoga untra.

U N T R A D A L Y S.

Stons Zalnieriu, ira tata stons wysugadniawfis, kurio pra-
dziu ircnata, paczciwaftys yr meyly sawa žiamys, ku-
rio regułu yr pawinaftiu ira uwoga, atwoga, astrażnaftys
yr pasłuszeństwa.

Zalnierius Tyronu Ponu ira tata łatras apriedits, par-
duwts sawa Ponuw, kurio musyi kławfity ne kap prigul, ale
kap lyip, nepazinfst unsa Abywatelu, giwentuju, niepazifst cna-
tas žmogifstes, sprawedliwaftys ne žmoniu, ne natu:as; netur
unsa meyles Tiewyfszki, nezina interesfa diełko tap dyrb; ale
kłausa sawa Tyronyis, ordynansa, prysakima yr wales; kł
uns lyip, kł nor, tą ano Zalnierius dara, yr tata ano ir
wysa prowa. Ale Zalnierius giwentos, kurs eyn wajawo-
tyis uż sawa Numus, uż sawa Famylija, uż sawa wakus,
uż sawa prowās, wałnafti, turta; Zalnierius eynus unt way-
nos uż sawa Tiewyfszki, uż Gronicias, uż sawa yr wysu
giara, majętnaftis yr prowās: Kasgi dawgiesnia pażitecznus
gał buty, kap unsa? Kas gal buty milausis gadniawfis yr
słufzniawfis? tokij Zalniera pawini buti žiamey wałnoy, toki
pawini esat buti jus wisy giwentoiā Zalniera, kuryi rafzoties
i Zalnierius, kuryi emat ginkła. Tokims žalnieriams kasgi gal
buty strosznus, kuryi dar turet kijk milionu giwentuju? su to-
kiu atwogu, su tokiu szirdy Zalniera myrdamy unt placiaws,
argi galet dydesny kumet apturiety szłowy.

Uż tykra fakaw; jog tokiu Zalnieriu neturiejā kitas
ziames, ale tikra wałnas, diel togi buwa ściesliwas yr cna-
tliwas; o kap tikta wyns pargaleja kitus, roźnias spasabas
parpyrkdamś, su pamaciu kitu Poniftiu storojos yr sawa
žmonis yr kitu newalo turiety, idant nepazinfstu kas tata
ir wałnafti. Zmonis giwentojus apwerty unt galwiju, mu-
cija yr uziwoja kap bestyju, musyja anu kławfity kap Dyi-
wu. Su patieku afz tus žodzius fakaw jums Abywatela,
kuryi turet yr razuma swyisy, yr giara dułzi. Rafi kurymś
ta muna kaiba nepasydabos, kurios yr Ewanielia, yr Baźni-
cia,

cia, yr razums swyisus, yr palityka razuma negonyi. Walny žmonys dydziausia storojes prowas par sawi paстанawitas užłaykity, nekap giwentoja arba newalnika Tyronu Ponu, kurius norint strosznia koro, wyinok gwałtu duwtas prowas negal yr nenor užłaykity, dieltogi Zalnieria giwentoja apgintoja sawa wałnaštys, atwožniasnia biegs unt placiaus, mušias su neprietelu stypria, negayleses sawa giwenyma nutrocity: o Zalnieria newalnika, Tyronu Ponu, kuryi už kijk grašiu unt dyinos služij byjoses myrty, negu dielto idant grayciaus newali, bieda, bada yr nešciefty, pamestu, ale kamy anyi yr po smercia ras šciefty negu pekło.

Buwa tas zwyczajus pas Grekus yr Rymionis, pakoł buwa onata yr wałnaštys anu runkos, jog unt pagrabu dydela garbyna tus, kuryi už sawa žiamy unt placiaus prapuwly. Daeja mums kałba Perylesa yr Cycerona, kurę faki szłowindamy tus, kuryi unt Marsawos waynos buwa užmušty. *Phili: 14.* Kurios szłowes gadny ira musu Rycoria, kuryi diel musu wałnaštys apginyma pražuwa. Ape Atenczykus tokius tap faka Perykles: „Storojos łabiaus „pargalety sawa neprietelu, nekap giwy palykty... Jog „norieje buty užmušty nu neprietelaus, nekap tolındamy „is giwenyma užłaykity: jog fergiedamyis nefzłowys at „wieri sawa krutyny unt smertelnu ron; ba norieje um „žina buty szłowinty, nekap trumpa byjotyis. Szławnus „Kawalerius čielš sviets garbyn, yr szłowe anu netap ir „dydely unt marmura yfzrozita, kap par pomiety wysoms „žiamiems apsakita. Giwentoja! Zalnieria! Tymš Kawale „riams buket padabny, eykiet anu taku, o turiedamy wał „nafty už ściesliwafty, yr wałnaštio sawa ściesliwafty re „giedamy, ne byjokieties waynos nebespeczenstwas! Tyi „žodia ir Peryklesa, kuryi tapogi musu Kawaleriams služij. „O ściesliws smertis jusu, kuryi už sawa Tiewyfszkis numy „riet! rey k numyryty kadu tadu, o dabar su szłowy numy „riet! mun regies jog jus diel sawa Tiewyfszki gimiet, ku „ryi tą pati žiamy apginiet sawa smerciu. kuri jums dawy „giwenyma. Jus, kuryi pafkutyny dwasy su wyktoryju yfz-

„yſzleydiet, apturiejot wyita błagaſławituju. Trumpa tu-
 „rem giwenyma, ale ſzłowe par nutrotijma giwenyma uż
 „Tiewyſzki, bus unt umziu. Wmſzawoju jums atwożny
 „Kawaleria giwims, o Szwętas Dwases po ſmercia! Juſa
 „atwoga ſzłowins netikta, kuryi su jumis giwen, ale yr
 „anu wayku patumka, kad patis regat koki pamękta yſzſta-
 „ty dieł juſa, ſawa rąkomis giwentoja wdzięczni... Neuż-
 „myrfz juſ tap tyi, kuryi juſa reg pagraba, kap yr anyi,
 „kuryi gidies ape juſ, o tap uż giwenyma ſmertelna. ſto-
 „joties Ponas garbies nesmertelnas. Tiefzykieties Tiewa,
 „jog tap atwożnius ſunus pagimdiet, tiefzykieties ſuna yr
 „gintis, jog numyi apturiejot umżina garby: Tiefzikieties
 „naſzles, jog tokius turiejot wirus, kurius łabiaus garbinty,
 „nekap werkyt esat pawinnas. Tiefzykieties Broła, jog ju-
 „sa kraws atneſzi jums garby,, Ta kałba ira Tuliuſza unt
 pagraba Kawaleriu uż ſawa žiamy numyrusiu turietta. O kap-
 gi reyktu idant musu Kawaleriams Zalnieriams, kuriu cia
 pagraba apwakſciojam tą pati paſakieju Nier dydesnys
 ſzłowes kap uż ſawa žiamy žuty unt placiaws. Ba kas
 Ponus wysudydžiauſius yſzaukſztyna yr yſzſzłowyjja, kuriu
 garbe yr ſzłowy dydela ſena ſkaytom? Rycoria tata ir Ka-
 waleria, kuryi uż ſawa žiamy neſzi krawij. neſzi giweny-
 ma unt placiaus. *Dulce & decorum eſt pro Patria mori.* Kap
 ſaldzia kałbam ape anus *Zalkiewſkius, Kalinawſkius, Zawyſzas,*
Struſius, Wiſzniowieckius, yr ape anus kitus, kuryi kryta už-
 muſzty unt placiaus, garbins anus pakol ſwiets bus ſwietu
Sapiehs, Horaynas, Medekſzas yr kity Barſko Konfederacyo
 nu Maſkolaus užmuſzty, koki po ſzindyina dieł ſawa nu-
 mu, dieł ſawa Familias uždyrba pamiety, garby, yr ſzłowy.
 Tap garbins tap wysumet yr tus, kuryi Wylniu atmuždami
Atwokta yr imdami Kamendota Maſkoli giwenyma nutroty-
 ja yr pyrmy pri paſykielima žiames musu numyry. O war-
 dus Pyrmuju gałwu, Afycieriu yr kuryi pradieja tą darba
 prijms Historia i ſawa taworcisty wysugarbinciawſiu Rycor-
 riu yr Gieradieju, tapogi yr Zalnieria, kuryi krawja prałyi-
 a bus užrafity Kronikos, garbins anus wysur dieł prikloda
 palikusuju.

Ne-

Negales čia sakity neprietelus, jog ne unt placiaus waynos, ale unt łowas wygadas jus sugawa, atwoga jusu Zalnieria giwentoja onatliwy! kuryi tą darba nesmertelna padariot, tuw szłowingiesny bus unt umziu cielo Europo, ju maziarnis jusa pulks buawa, ne kap kitria nepriatelaus. O kad jaw noreja mus strofznia suspaufty, yr kitria mus apkalty; ar zdroda tata buwa, kad sawa numusy wagi wier-na sawa siło dufointy sztuku yr tajemnia pajemim? Ar ta-ta zdroda, neznocznia prifeartynus razbaynika, kurfa muni-nor užmufzty, sugawty, idant pafyratawoty nu smercia? Ar zdroda tata desimti kartu mažiaus turiedamy filos ne-kep neprietelus, fatuku, sekretu yr atwogu tą padarity, ko negaleja maža siła, idant walnafty yr bespecentfwa giwe-nyma apturiety? O mace Szwęta! o atwoga ściesliwa! kijk Abywatelu krawji yr giwenyma apginia! o brungi Warda Wirefniawfiju, Afycieriu yr Pławadniku anos dyinos! kap reyktu unt Ced-u, Marmu-u, yr Szpiziu aukfa lyteroms jufu szłowy ifziozity. Jaw butu mufu kraws tamy miefty ciurkfzłomis tekas biegis, ale apweyzda yr fprawiedliwa-fly tap pariedy, jog krawji zdiayciu szunis łaki! Ah stro-fzny Suda Dyiwa! kap efat fprawiedliwy! kap nekada ne-atfymaynu! Yfzplefzi Jezabel winnicia Nabata, pyrmu anu užmufzufzy, ale tujaw Pranafza Wardu Dyiwa apfaki, jog prapuls Jezabel, jog szunis kuna anos tąfis. Tujaws tap fo-jos, kap buwa apfakita. O Dyiwy cudawnus yr fprawedli-was! kap strofzni tawa fprawedliwafty s parodia dawada! Si-ła, atwoga Kawaleriu ratawoja nufa giwenyma, o budami garbingu instrumentu tawa diel apginioima žiamys, turies szłowy wyfumet yr nu wysu. Ah panysllkiet tykta, ar unt placiaws pajemy i newaly *Braftau fki* Storafta Punski? ar ne kitribiu yr zdrodu daridamys prietelas sugawa? Ar unt placiaws sugawa *Sultona* Marfzałka onatliwa? ar ne jo potyis nun us zdiadliwa yr nemilifidanga pajemy? Ar unt placiaws szłowys sugawa *Spesbergera* Majora zacnu yr afa-bliwa Affycieriu, *Bohufza* Pralęta, *Radziweufki* Karužuji, *Grabawfki* Adwokota, *Wirzowfki*, *Marawfki*, *Tyzowhouza* ga-dnius

dnis sawa Urządusy Abywatelus? Ar unt placiaws buwa pa-
imty, yr jaw unt numucijma Warszuwo paznocity *Potackis*,
Węgreckis, *Sierzpiniskis*? argi gal tada kitrus yr newiernus
neprietelus gaylintijs, jog ano neparfergieja pyrmiaus, kad
jaw giwenyma yr wałnafty ratawoty paskutynioms siloms
pařtanawiyom? Senofy Kron kos, Rařtus yr pamękřlus wy-
řumek Mařkolus warda turieja: *Wierosławzitos*, *zdradliws*, *ne-
wiernus yr abłudnus*, kap *Gwagniař*, *Strykawřkis*, *Starowolřkis*
yr kity Hystorios sawa palika yr mus parřerg. Su tokiu ta-
da mufu žiamys yr wałnaftys neprietelu wajawojint, kokios
reyk ařtražnaftys, kokia jawtyma, kokios procys yr uwo-
gas? Tap ir cnatliwy giwentoja Zalnieria, juw gieriaus pi-
ktybe yr kitrybe neprietelaus regat, tuw dydefny garbie yr
řłowe ira diel tu, kuryi atwožnia muždamijs żywata nu-
trotyie, o kuriu cia dabar mes wardus řu pařzanawony my-
newojem. anus potam řkaytis řu linkřmiby, řu rawdoimu,
yr pařzanawony. Tyn Wardus zacnius *Birula*, *Nideckia yr*
Zyđawicias macniu Affycieru uźmufztu unt waynos řkaytis
parařitus tarp *Zalkiawřkiu yr Kalinawřkiu*, kuryi tapogi unt
waynos pamiry. Tym wardus *Zaborawřkia*, *Rogoźynřka* Un-
teraffycieriu macniu yřz Artyleryas, *Zienkiewicias* Kanonie-
riaus, kurřa Wyłniuw dyino pařykielyma mufu Poniftes
puwly řu garby. Warda *Ruklewicias*, *řankawřkia*, *Songina*,
Sadawřkia, *Nowyckia*, *Orzekawřkia*, *Tauza*, *Wadęysia* zacniu
yr atwožniu Kanonieriu bus parařity Baźnicio garbies pry
Zborawřku, *Zienawiciu*, *Zawıřzu*, *Wiřzniowieckiu*, kurius gar-
byn Kronikas yr Historias jog unt waynu diel sawa žiames
pařžuwa. Tyn wardus *Brařkawřkia*, *Noinřkia*, *Giblera*, *Talen-
tawicias* yřz řziařzta Pulka. *Tarasewicias* Kaprała yřz Pulka
kietwyrta. *Ruřieckia*, *Plawřkia*, *Lachowickia*, *Klukisa* řeptymo-
ja Pulka, Wajawniu Offycieriu řkaytis patomka irarřitus pa-
gal řtypriu wajawniku *Struyřu*, *Korsaku*, *Łařzcziu* yr kitu,
kuryi unt waynos prapuly. Tyn Zalnieria paczczivy yr
atwožny *Kilczynřkis*, *Chreptawicia*, *Budęeyka*, *Adamawicia*, *Ma-
lewicia*, *Kliamařkis*, *Bukarewicia*, *Sękawřkis*, *Cwirka*: Tyn cna-
tliwy Gimeynis *Zukawřkis*, *Dąbrawřkis*, *Muřnickis*, *Kwiatkaw-
řkis*,

skis, Milewskis, Fiedarawicia, Bartnawskis, Wayne Pulka septy-
 ma, Karczewskis, Pukolyks, Chackiewiczia, Baranawskis, Jan-
 kawskis yr kity, kuriu rolas Pulkawas asabnia y Knigas yr
 Historias paduws, bus parasity su garby pagal Katkiewicziciu,
 Zamoyksiu, Pacu, Koniecpolskiu, Sobieskiu, Radziwylly yr wy-
 fu Wajawniku, kurymys ciela musu ziamy pripazist szlowy
 prigulinti yr garby. Zalnieria, Zalnieria Brola! szita ira
 warda Brolu jufu uzmuftu! szita kraus pralyits Taworcium
 jufu. Dufias anu uz tykra ir Dunguw, jug turieja giara wie-
 ra, yr uz szweta sprowa diel apginyma sawa ziamys ira
 uzmuftu. Szlowe anu weyziekiet kap ir dydely. Kap a-
 szaromis linksmiomis raudo ciela ziamy, wyly giwentoja
 pri to anu pagraba? Kijno szirdys negayles, kas ne werks
 tu mufa uzmasztu wysumilawliuju brolu? juk tata kraus mu-
 fa! Brola musu? Ziamionis musu! kasgi nenories anu kriw-
 das payizzkoty unt neprietelaus? weyziekiet Abywatela gi-
 wentoja, ar gal buti kas brungiefnis uz anu szlowy? o kap
 tyi Zalnieria milaufyija trotidamy sawa giwenyma uz Tie-
 wyszki, negaleja dydefnios prislugas padarity sawa ziame;
 tap wysudydziaufy szlowy yr garby saw yr sawa wardams
 uzsluzija par ta cnata sawa yr atwoga nu wysfu.

Dyiwy auksciaufys! Pone wysagalis pradieja darba ta-
 wa, pakiela raka tawa silos, ysztraukia zuwuntius mus cu-
 dawnu spasabu. duwk mums patieka yr loska, idant sulaw-
 ktumem gala darbu tawa su sciesliwafty musu ziamys. Pra-
 szom pakarnia fusemilek unt atwozniu dufziu, kurios uz
 Tiewyszki krawji sawa pralija, wyinok praszom linksmi,
 zynodamy jog anu atwoga yr meyly sawa ziamys pry gie-
 ros sumnenys yr nekaltos dufzies priimta bus i umzina gar-
 by, yr sciesliwafty Dungaus. Jog tyi mucialnika uz Tie-
 wyszki par Pona Dyiwa mitafirdyfty bus iszganity. Jaw
 nieka asz dawgiaws Pone Dyiwy ne gieydziu unt swieta,
 tikta idant galeciu dar apsakity musu patomkams, kap cu-
 dawnia akisy muna tawa raka wysagalinty pakiely yr pra-
 dieja ratawoty musu ziamy. *Usque in fensam & jenuum De-*

C

us,

*us, nederelinquas me, donec annunciem brachium tuum generatio-
ni omni, quae ventura est.*

Macninkieties Giwentoja! imkiet ginkla Abywatela!
Bukiet atwożny. gatawokieties musztyis lu tuw neprietelu,
kursã mus gubyi, rabawo, degin, gieriasnia mums prapul-
ty su garby sawi giniodamy, nekap regiety bieda musã žmo-
uiu. afzaras, werkfma, raudoima, nekap regiety krawji mu-
sa brolu yfziyita, musã waku, musã ginciu. *Melius est
mori in bello. quam videre mala gentis nostrae.*

Giwentoja abajętny (jey dar kuryi esat) giwentoja
użfzalyi yr unt prapultyis musã neuwożointy. Ah diel Dyi-
wa pafęjuskiet! Jaw nieka nemyslikiet, tikta ape wayna,
ape muszima, kap paratawoty sawã žiamy, jaw žiarta pa-
fębengi, didelis darbs prafydieja! musis žuty zdrayces mu-
fu, yr tyi wyfy žus, kuryi pafyrodis zdrayciomis musu.
Jaw dabar negal buty, tikta arba buty giaru giwentoju, yr
eyty unt waynos, arba zdrayciu buty, yr eyty unt smer-
cia nešlawna yr nešciesliwa. Nemyslikiet ape sawã tikta
pažitka, użdarba stona pafykielima. Kas neratawo Tiewy-
fzkis sawã, tas ira zdrayciu yr neprietelu musu. Kak tikta
giwento žiame, pawinšanu ginioty. Nier dabar różnaftys
stonu, ne wiru ne moteriu, ne metu, ne Urãdu, ne wire-
fniftys, użgimymã yr wieras: kas ne tures su mumis, ira
mums preciwonus. Szauk jus wyfa musu žiamy: eykiet at-
wożnia, nier jaw kur biegty, nier kur pafykawoty, arba gi-
wenkiem wyfy walni yr spakayny. arba žukiem wyfy sawi
ginisdamy atwożnia su szłowy: *Abfit ut fugiamus? si tempus
appropinquavit? moriamur in virtute propter fratres nostros.*

Eykiet szin baymingi yr mažos szirdyis, stokieties pry
to pagraba anyms pafstaita, yfztrinkiet, pamirkikiet anu
krawjusy jusa ginklus, priseartinkiet, pabuciuwkiet anu pe-
linus brungius, kuryi jaw uż sawã Tiewyfski numyry. ku-
ryms szindyina wysã musu žiamy diekawo dydela. Atsy-
woziykiet byn karta, pameškiet baymy. pagieyškiet szło-
wes, o su szirdy pakarnu paprafzij Dyiwa musã mišafirdin-
gia-

giawse, wyinu szirdy, wyinu dusi, wyinu bałsu, wyinu at-
wogu szaukiam wysy ysz ciełos szirdyis, szaukiam wyiny
unt untru. Pakialkam, ratawokiam zununti musu žiamy,
mułzkiemies atwožnia už krawja musu. už nun us musu,
už Bažnicias, yr Szwetibes musu Ponistes *Erigamus dejec-
torem populi nostri, & pugnamus pro populo nostro, & pro
Sanctis nostris, Amen.*

Kozonius Kunyga Karpowicias Prałota Archidiakona Smolenska, Profesoriaws Teologias Akademias Wylniaws, Rayciaws musu žiamys, unt publiczna pagraba už užmuftus Kawalerius pri paratawoima musu žiamys faktas, idant kaypo nepreciwnus wiera butu yndrukawots, o Kunyga asabliwa Plebona Zmonyms wysur apsakitu, maciu Dukawnu prisakosy. Rafzitas Wylniuw Kancellario Konsystoriaws Dyino 23. Mojaws, Metu 1794.

**K. DOWIDS PILCHOWSKIS PRAŁ:
DZIEK: NOMYN: SUFFRAG: AFFIC-
OLS GENER: WYLNIAUS.**

mp.